

Ecologische beoordeling in verband met een bestemmingsplan wijziging aan de Bosk te Harkema

Opdrachtgever Dhr. K. Kootstra, De Bosk 1 te Harkema
Referentie De Hoop, P. 2016. Ecologische beoordeling in verband met een bestemmingsplanwijziging aan de Bosk te Harkema. A&W-notitie 2713. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 2713qbo
Status Definitief
Datum 15 december 2016
Projectleider J. van Goethem
Autorisatie R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3: Impressie van het plangebied (Foto's A&W).

1. Inleiding

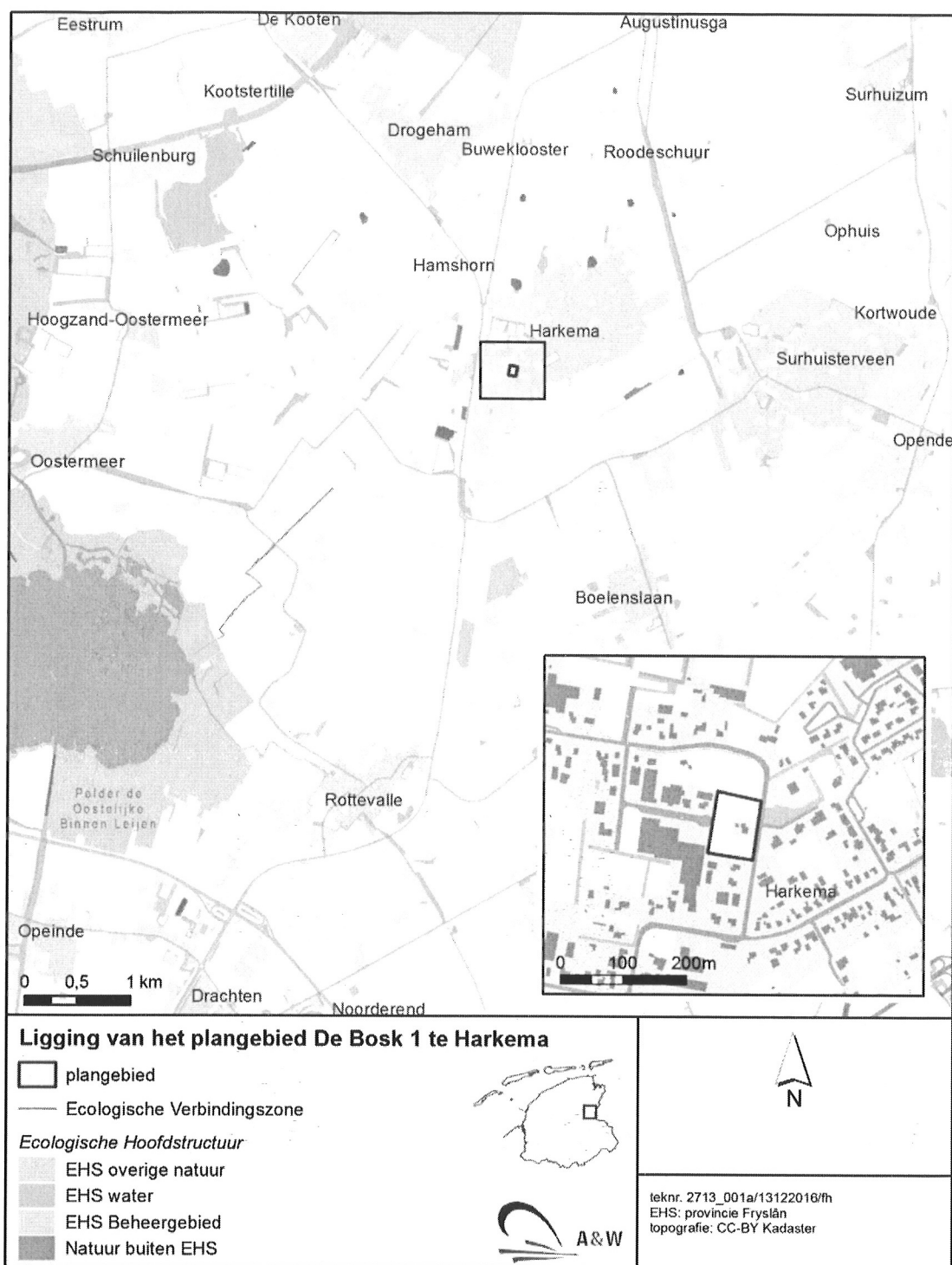
De heer K. Kootstra wil het bestemmingsplan van een perceel aan de Bosk 1 te Harkema wijzigen. Het perceel wordt daarbij opgedeeld in drie delen. Op het perceel staat een woonhuis met schuur. De wijziging van het bestemmingsplan zou het mogelijk maken om achter de bestaande bebouwing een loods te realiseren. En daarnaast aan weerszijden van de huidige bebouwing een woning met bedrijfsruimte. Er is ecologisch onderzoek nodig om te bepalen of de ingrepen een conflict kunnen veroorzaken met de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur. De opdrachtgever heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van het onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft op dit moment de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Natuurnetwerk Nederland voormalige Ecologische Hoofdstructuur).

Per 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Boswet. Omdat de werkzaamheden naar verwachting niet meer in 2016 plaatsvinden, wordt er ook getoetst aan de nieuwe Wet natuurbescherming. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Dit onderzoek is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Een belangrijke bron die we gebruiken is de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna). Ook zijn resultaten uit eerder door ons uitgevoerd onderzoek in de directe omgeving gebruikt. Deze bronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst en worden verder niet meer in de tekst vermeld. Ten tweede is op 1 december 2016 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd naar de (mogelijkheden voor) aanwezigheid van wettelijk beschermde natuurwaarden in het plangebied.

Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Figuur 1.1 De ligging van het plangebied in de omgeving.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt bij het dorp Harkema op de rand van een bedrijventerrein. Op het perceel staat een woonhuis met een schuur. Direct rond het huis is het perceel ingericht als tuin. De rest van het perceel wordt gebruikt als schapenweide. De noordzijde van het plangebied grenst aan een grasland. Aan de zuid- en westzijde is het perceel begrenst door een houtwal, en aan de oostzijde staan beuken die onderdeel uitmaken van een beukenlaan langs de openbare weg. In de houtwal staan bomen, zoals Zomereik en berk.

Bij de bestemmingsplanwijziging wordt het perceel opgedeeld in drie delen. De wijziging van het bestemmingsplan zou het mogelijk moeten maken om achter de bestaande bebouwing een loods te realiseren. En daarnaast aan weerszijden van de huidige bebouwing een woning met bedrijfsruimte. De houtwal en bomen rond het terrein blijven behouden.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Natuurbeschermingswet/Wet natuurbescherming of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Omdat de Provincie Fryslân de oude benaming EHS gebruikt in plaats van NNN, zullen we verder in deze notitie de term EHS aanhouden. Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Natuurbeschermingswet/Wet natuurbescherming

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van Natura 2000-gebieden. Het meest dichtbijgelegen Natura 2000-gebied is de Alde Feanen dat op iets meer dan 12 km van het plangebied ligt. Gezien deze grote afstand zijn er als gevolg van het voornemen geen directe effecten te verwachten op het Natura 2000-gebied. Omdat het plangebied ongeschikt is voor vogelsoorten (bijvoorbeeld: Roerdomp, Purperreiger of Brandgans) uit het genoemde Natura 2000-gebied is er ook geen sprake van externe werking omdat een ecologische relatie tussen het plangebied en het Natura 2000 gebied ontbreekt. Er treedt daarom geen conflict op met de Natuurbeschermingswet/Wet natuurbescherming.

3.2 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De Provincie Fryslân heeft gebieden aangewezen die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur. Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS. Gebieden die behoren tot de EHS (Drogehamstermieden) liggen op een afstand vanaf ca. 3 km van het plangebied. De aard en beperkte omvang van de beoogde werkzaamheden zullen er niet toe leiden dat negatieve effecten optreden ten aanzien van EHS-gebieden in de omgeving. De conclusie van de beoordeling is derhalve, dat de beoogde ingrepen geen conflict veroorzaken met het beschermingsregime van de EHS, zoals opgenomen in de Verordening Romte van de Provincie Fryslân.

3.3 Overige vormen van gebiedsbescherming

Het plangebied ligt in de bebouwde kom. Het perceel of het omliggende gebied is niet aangewezen als botanisch waardevol, als weidevogelgebied en/of als foerageergebied voor ganzen. De conclusie is dat de beoogde herinrichting geen conflict veroorzaakt met de regelgeving ten aanzien van gebieden met overige vormen van gebiedsbescherming.

Conclusies

De beoogde inrichting stuit niet op bezwaren vanuit de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet (vanaf 1 januari 2017 Wet natuurbescherming). Aan de Flora- en faunawet zijn drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime gekoppeld (licht beschermde, middelzwaar beschermde en zwaar beschermde soorten). Beschermde soorten zijn in de Wet natuurbescherming opgenomen onder drie verschillende artikelen. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor enkele soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari een lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij ruimtelijke ontwikkeling. De vrijgestelde soorten komen voor een groot deel overeen met de soorten die in de Flora- en faunawet onder het licht beschermde regime vallen.

Gezien de ligging van het plangebied in de bebouwde kom en het intensieve gebruik van het grasland in de omgeving, komen hier naar verwachting relatief weinig soorten voor die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en welke consequenties dit heeft voor de beoogde maatregelen.

4.1 Planten

Het plangebied bestaat grotendeels uit een schapenweide waar de bodem relatief voedselrijk is. Dit is ongeschikt voor wettelijk beschermde plantensoorten en plantensoorten van de Rode lijst. Deze worden hier daarom niet verwacht. De houtwallen en bomenlaan worden niet aangetast. Om deze reden veroorzaakt de bestemmingsplanwijziging en de nieuwbouw geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van planten.

4.2 Ongewervelde diersoorten

Gezien het ontbreken van geschikt biotoop, is het onwaarschijnlijk dat er in het plangebied beschermde ongewervelde diersoorten voorkomen. De beoogde bestemmingsplanwijziging en nieuwbouw veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

4.3 Vissen

In het plangebied is geen water aanwezig. Om deze reden worden er geen negatieve effecten op vissen verwacht. De beoogde bestemmingsplanwijziging en nieuwbouw veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissen.

4.4 Amfibieën

Het plangebied en de directe omgeving is in principe geschikt als leefgebied voor diverse licht beschermde amfibieënsoorten van de Flora- en faunawet, zoals Gewone pad, Bruine

kikker en Kleine watersalamander. Voor licht beschermde soorten geldt een algehele vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een dergelijke vrijstelling geldt in de Provincie Fryslân voor genoemde soorten ook onder de Wet natuurbescherming.

Geschikt leefgebied voor niet vrijgestelde amfibieënsoorten onder de Flora- en Faunawet of de Wet natuurbescherming is niet aanwezig. Ook ligt het plangebied buiten het verspreidingsgebied van deze soorten. Het is daarom onwaarschijnlijk dat deze amfibieënsoorten gebruik maken van het plangebied.

De beoogde bestemmingsplanwijziging en nieuwbouw veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën.

4.5 Reptielen

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Harkema. Het gebied is mede daardoor ongeschikt voor reptielen. Het plangebied bevat ook geen geschikt leefgebied voor reptielen. Er ontstaat daarom geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van reptielen.

4.6 Vogels

Het plangebied is door de aanwezigheid van bomen en bosschages geschikt voor vogels om te nestelen. Aan de westzijde van het plangebied is een nest aangetroffen van waarschijnlijk Zwarte kraai. De nestboom en omgeving blijven intact.

Algemeen

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming kennen geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal of snoeiafval goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats bijvoorbeeld. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan zijn daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste, indicatieve lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Soorten waarvan de nestplaats jaarrond zijn beschermd, zijn niet binnen het

plangebied waargenomen. Het is bovendien onwaarschijnlijk dat eventueel in de omgeving aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen en hun functionele leefomgeving worden beïnvloed door de herinrichting.

Onder de Wet natuurbescherming is (nog) niet duidelijk hoe omgegaan wordt met jaarrond beschermde nesten. Het uitgangspunt is echter om beleidsarm over te schakelen naar de nieuwe wetgeving. Dat betekent dat voor onderwerpen waarin in de nieuwe wet (nog) niet is voorzien, getoetst moet worden aan het oude beleidskader. In het geval van jaarrond beschermde nesten wordt daarom uitgegaan van de lijst met soorten uit de Flora- en faunawet. De conclusies met betrekking tot jaarrond beschermde nesten wijken daarom voor de Wet natuurbescherming niet af van die onder de Flora- en faunawet.

Conclusie

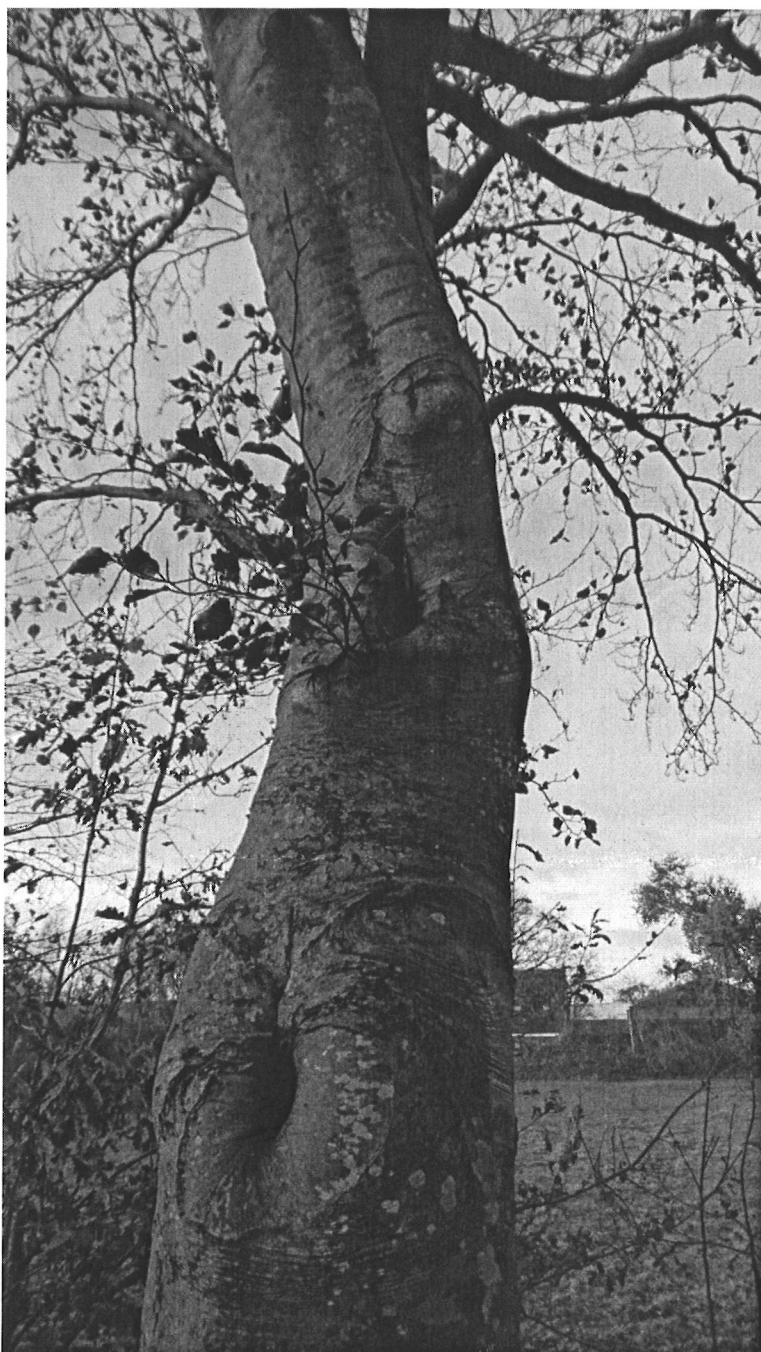
De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarden kan worden voldaan.

De voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd door de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming. Ze worden alle vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij beschermde soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten zijn beschreven in § 4.8.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone Grootoorvleermuis en Laatvlieger. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De bebouwing in het plangebied is mogelijk geschikt als vleermuisverblijfplaats. Deze bebouwing blijft echter intact waardoor potentiële verblijfplaatsen niet worden geschaad. Een aantal bomen rondom het plangebied is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen omdat er holtes aanwezig zijn (afbeelding 4.1). Omdat deze bomen niet worden verwijderd zijn er geen effecten te verwachten op verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen.

Afbeelding 4.1 Potentiële vleermuisverblijfplaatsen in een Beuk aan de straatkant van het plangebied.

Foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving ervan kunnen deel uitmaken van het foerageergebied van enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. Door de herinrichting zullen beperkte veranderingen optreden ten aanzien van potentieel geschikt foerageergebied. Het grasland en de houtwallen kunnen in de huidige situatie fungeren als foerageergebied. De houtwallen blijven bij uitvoeren van de plannen intact maar het grasland wordt deels bebouwd. Hierdoor verdwijnt een klein oppervlak aan potentieel foerageergebied. De herinrichting met bebouwing en mogelijk tuinen kan echter ook gunstig zijn voor de kwaliteit van het leefgebied. Bovendien is er in de omgeving voldoende

alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze reden blijft de functionaliteit van in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen ten aanzien van foerageergebied gewaarborgd.

Vliegroutes

Vleermuizen volgen lijnvormige landschapselementen in het landschap (zoals bomenrijen, rietkragen en het stratenpatroon), waarlangs zij zich kunnen oriënteren bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De boomsingels rondom het plangebied vormen mogelijk een verbinding tussen potentiële verblijfplaatsen en foerageergebied. Deze vliegroutes blijven intact. Het is evenmin te verwachten dat eventuele buitenverlichting aan de beoogde gebouwen dermate veel lichtverstoring veroorzaakt dat huidige eventueel aanwezige vliegroutes onbruikbaar worden. Bovendien zijn er in de omgeving alternatieve lijnvormige structuren aanwezig die kunnen fungeren als vliegroute.

Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd, ondanks de uitvoering van de beoogde ingrepen.

Conclusies

Er treedt geen conflict op met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdieren

Licht beschermde zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied diverse volgens de Flora- en faunawet licht beschermde zoogdiersoorten van de Flora- en faunawet voorkomen, zoals Egel, Mol en verschillende (spits)muizensoorten, zoals Bosmuis en Huisspitsmuis. Door de herinrichting van het gebied gaat mogelijk (tijdelijk) een deel van het leefgebied van dergelijke zoogdiersoorten verloren.

Voor deze zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Onder de Wet natuurbescherming zijn deze soorten beschermd maar staan de genoemde soorten op de lijst van de Provincie Fryslân van voor ruimtelijke ontwikkeling vrijgestelde soorten.

Vanwege de vrijstelling veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming.

Middel- en zwaar beschermde zoogdieren

Geschikt leefgebied voor zwaarder beschermde zoogdieren onder de Flora- en faunawet en zoogdieren die niet op de vrijstellingslijst Wet natuurbescherming van de Provincie Fryslân staan, is niet aanwezig, mogelijk met uitzondering van de Steenmarter. De Steenmarter maakt mogelijk gebruik van het plangebied om er te foerageren. Voor de Steenmarter is er in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat de Steenmarter een vaste verblijfplaats heeft in het plangebied.

Conclusie

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige zoogdieren.

5. Conclusies

Deze ecologische beoordeling leidt tot de volgende conclusies:

Gebiedsbescherming

De beoogde bestemmingsplanwijziging en nieuwbouw locatie De Bosk1 te Harkema veroorzaakt geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet 1998, Wet natuurbescherming, Natuurnetwerk Nederland en overige vormen van gebiedsbescherming).

Soortbescherming

De beoogde bestemmingsplanwijziging en nieuwbouw veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming ten aanzien van soort(groep)en mits geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten (paragraaf 4.6).

Literatuur

- Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2015. Waarnemingenoverzicht 2014. Bijlage bij RAVON 59, jaargang 17 nummer 4. RAVON, Nijmegen.
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas.nl Friesland

Websites

- NDFF - Nationale databank Flora en Fauna
- Synbiosys